

ORIGINAL RESEARCH PAPER

A meta-analysis on conceptual differences of language learning in children's learning studies based on gender

Nasser kamalpourkhoob^{*1}, Hedayat alah taghizadeh²

¹ Educational Officer, Department of Social Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran.

² Assistant Prof, Department of Literature and Foreign Languages farhangyan University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

Keywords

Child
Education
Gender
language learning

¹ .Corresponding author
✉ kamalpourn76@gmail.com

Received: 2023/09/06
Reviewed: 2024/04/18
Accepted: 2024/05/21
Published online: 2025/04/27

Background and Objectives: This study examined the theoretical-experimental researcher in the field of child language learning identifying the early childhood differences in language learning between boys and girls (1-5 years old). **Method:** The meta-analysis approach was used and with the help of the Prism model eleven related scientific papers were selected and compared concerning their concepts, natures, methodologies, and conceptual foundations. **Findings:** Based on the output of the meta-analysis, three possible hypotheses were obtained: first, there is a difference between girls and boys in the category of language learning, and girls achieved this important stage earlier than boys. Second, there is no difference between boys and girls in language learning, but the existing difference is due to exposure to and mediation of other factors. Thirdly, in different roles of language, especially in interactional functions, such as the use of words indicating feelings and emotions, girls acquired verbal components (understanding and expression) sooner, while in the transitional role of language, boys were faster. **conclusion:** Most of the investigated studies admit the existence of gender differences in the field of language learning in children, some other differences are caused by factors such as psychological factors and individual difference variables that are manifested in language. It is necessary to control additional factors in language learning so that the factors affecting gender differences in language are better understood.

<https://pma.cfu.ac.ir>

DOI: [10.48310/pma.2025.14808.4244](https://doi.org/10.48310/pma.2025.14808.4244)

Citation (APA) Kamalpourkhoub, N. and Taghizadeh, H. (2025). A meta-analysis on conceptual differences of language learning in children's learning studies based on gender. *Educational and Scholastic studies*, 14 (1), 55 - 70 .

 <https://doi.org/10.48310/pma.2025.14808.4244>

فراتحلیلی بر تفاوت‌های انگاره‌ای زبان‌آموزی در مطالعات یادگیری کودکان بر مبنای شاخص جنسیت

مقاله پژوهشی / مروری

ناصر کمالپورخوب^{۱*}، هدایت الله تقی زاده^۲

۱. مأمور آموزشی، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۲. دانشیار، گروه ادبیات و زبان‌های خارجی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

چکیده

پیشینه و اهداف: این جستار با هدف بررسی مطالعات نظری-تجربی پژوهشگران حوزه زبان‌آموزی کودک، برای شناسایی تفاوت‌های انگاره‌ای زبان‌آموزی دختران و پسران در سنین اولیه کودکی (۱-۵ سال) انجام گرفت. روش: روش اجرای مطالعه، روش فراتحلیل بود. بر مبنای آن نمونه، براساس الگوی پرسمان، در نهایت ۱۱ مقاله مرتبط انتخاب و در بخش‌های انگاره، رویکرد، ماهیت، روش و محورهای مفهومی باهم تطبیق داده شد. یافته‌ها: یافته‌های فراتحلیلی حاکی از سه احتمال داشت: میان دختران و پسران در مقوله زبان‌آموزی تفاوت وجود دارد و دختران زودتر از پسران به این مهم دست می‌یابند؛ میان دختران و پسران در مقوله زبان‌آموزی تفاوتی وجود ندارد، بلکه در معرض عوامل دیگر قرار گرفتن، باعث تفاوت می‌شود؛ در برخی کلمات (احساسی، عاطفی و...) دختران زودتر صاحب مؤلفه‌های کلامی (درک و بیان) می‌شوند، در برخی کلمات (حرکتی، ابزاری...) پسران زودتر زبان را می‌آموزند. نتیجه‌گیری: اکثر پژوهشگران مورد مطالعه، معتقد به وجود تفاوت جنسیتی در حوزه زبان‌آموزی در کودکان بودند، اما برخی، معتقد بودند این تفاوت ناشی از عوامل دیگری است، که در زبان خود را نشان داد. لذا نیاز هست عوامل جانبی مؤثر بر زبان‌آموزی مورد کنترل بیشتری قرار گیرد، تا عناصر اثرگذار بر تفاوت‌های زبان بهتر شناخته شوند.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید.

واژه‌های کلیدی

آموزش

زبان‌آموزی

جنسیت

کودک

۱. نویسنده مسئول

Kamalpour76@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۱۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۱/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۱

انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۲/۰۷

شماره صفحات: ۷۰-۵۵

DOI: [10.48310/pma.2025.14808.4244](https://doi.org/10.48310/pma.2025.14808.4244)

شاپا الکترونیکی: ۲۶۴۵-۸۰۹۸

COPYRIGHTS

©2025 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

مقدمه

ابعاد مختلف رشد کودک از دیرباز مورد توجه متخصصان، روانشناسان، جامعه‌شناسان و روانشناسان اجتماعی بوده است. یکی از ابعاد رشد کودک، که هنوز محل اختلاف اندیشمندان این حوزه می‌باشد، تفاوت زبان‌آموزی در کودکان دختر و پسر است. ابتدائی‌ترین یادگیری‌های کودک در دوره‌های اولیه زندگی‌اش، تولید یا نمایاندن نشانه‌ها و بکارگیری شکل‌های مختلف زبان است. چگونگی یادگیری یا شکل‌گیری ابراز زبان اولیه در کودکان، اعم از درک و بیان، از پرچالش‌ترین حوزه‌های رشد کودک به شمار می‌آید. هنگامی که هدف، فهم تفاوت فراگیری این پدیده، میان کودکان دختر و پسر باشد؛ مسئله چالش‌برانگیزتر نیز می‌شود. فراگیری زبان به معنای فرآیندی است که در آن کودکان به کنترل روان زبان مادری خود دست می‌یابند (Varshney, 2003: 307). همپای تفاوت در دیدگاه‌های اندیشمندان در مورد زبان‌آموزی کودکان دختر و پسر، میان مکاتب اندیشه‌ای نیز تفاوت‌های بنیادینی در این حوزه وجود دارد.

در دیدگاه رفتارگرایی، کودک در نتیجه ارتباط با محیط بیرونی، چگونگی یادگیری زبان را از راه‌های تقلید، تقویت و تداعی یاد می‌گیرد (piaget & inhelder, 2016: 68). در مقابل ذات‌گرایان معتقدند که زبان قبل از تولد در کودک وجود دارد، تنها با جرقه محیط نمایان می‌شود (Chomsky quoted by Ebrahimi, 2019). در ادامه با غلبه کارکردگرایان ساختاری بر مکاتب اندیشه‌ای عده‌ای مانند برونر و ویگوتسکی با تأکید بر کارکردمحور بودن زبان، عنوان کردند: زبان در نتیجه کاربردهایی که در فرایند تعامل اجتماعی به‌خود می‌گیرد رشد می‌یابد (Vygotsky quoted by seif, 2008: 221). اما مطالعات محدودی در مورد تفاوت فراگیری و رشد زبان با توجه به جنسیت نوزادان و کودکان انجام شد. با این وجود برخی مطالعات نشان می‌دهد که دختران بیشتر از پسران از کلمات مرتبط با احساس استفاده می‌کنند و پسران در مقایسه با کلمات مرتبط با حرکت بیشتر استفاده می‌کنند (Miller, 2017: 246). این نتایج می‌تواند تحت تأثیر عوامل ژنتیکی باشد که در آن رشد نیمکره چپ که محل زبان‌آموزی است در دختران زودتر فعال می‌شود (همان). این تفاوت‌ها در اوایل کودکی ایجاد می‌شود که می‌تواند شامل تفاوت‌های جنسیتی در بیان و درک و اداهای مرتبط با زبان باشد. همچنین ممکن است دختران در کلمات احساسی و حرکتی استفاده بیشتری نشان دهند که ممکن است، این نتیجه گرفته شود که دختران برتری زبانی کلی نسبت به پسران داشته باشند، اما این به دلیل مزیت یک جنسیت نیست (Marjanovc-Umek, 2007). اولمن و همکاران (Ullman et al., 2008) معتقدند، دختران تمایل دارند در پردازش زبان به حافظه اظهار تکیه کنند، اما پسران تمایل دارند برای انجام پردازش زبان در زمان واقعی به حافظه رویه‌ای، مانند حافظه حرکتی تکیه کنند. با توجه به این تفاوت پردازش حافظه، این احتمال وجود دارد که مردان در اکثر موقعیت‌ها کلمات حرکتی را جلوتر از کلمات احساسی اجرا کنند. هوتاوروک (Hutauruk, 2015) نقش والدین را در رشد، یادگیری و مشکلات زبان کودکان ۳ تا ۱۱ ساله بررسی می‌داند. از این رو اگر والدین با کودک خود تعامل برقرار کنند، می‌توانند رشد زبانی کودک خود را فهم، دریافت و تقویت کنند. در این فراگرد عاملی کودک والدی ضروری است که والدین تلفظ صحیح را به کودکان بگویند.

در یک دیدگاهی قطعی‌نگرانه، کودکان دختر تمایل بیشتری به بیان کلمات احساسی (مانند عشق، غم، شادی) نسبت به کودکان پسر دارند و کودکان پسر ممکن است تمایل بیشتری به بیان کلمات مرتبط با حرکت (مانند راه رفتن، پریدن، سوار شدن) داشته باشند (Ullman et al, 2008). برخی از مطالعات نشان دادند که دختران کودک دارای مزیت کلی در زبان هستند که ممکن است عملکرد بهتر در عبارات کلمات مرتبط با عاطفه را توضیح دهد (Miller, 2017: 246). به عنوان مثال، اریکسون و همکاران (Eriksson et al., 2012) به این نتیجه رسیدند که دختران یک مزیت کوچک اما بسیار قابلیت اعتماد تولید کلمه، را نشان دادند. اما این تفاوت ناشی از چیست. این مطالعه می‌خواهد به این پرسش پاسخ دهد که آیا از دیدگاه حوزه‌های اندیشه‌ای و یافته‌های علمی، میان یادگیری زبان کودکان دختر و پسر در سنین اولیه کودکی (زیر ۵ سال)، تفاوت وجود دارد؟ و اگر تفاوت وجود دارد، در چه سطح و شاخصی است؟ این پدیده نیازمند مطالعات و آزمایش‌های گسترده‌تری است. اما در قلمرو موضوعی این مطالعه، و بر مبنای مطالعات تجربی مورد

تحلیل، میان دو نحله اختلاف نظر وجود دارد: عده‌ای براین باورند که زبان‌آموزی حاصل پرورش محیط، یادگیری، تجربه و آموزش است؛ عده‌ای باور دارند که تفاوتی زبان یک پدیده ذاتی، ذهنی و حاصل طبیعت انسان است. وارشنی (Varshney, 2003: 310) تفاوت میان این دو نحله با عنوان تفاوت دیدگاه رویکرد تجربه‌گرایی و عقل‌گرایان را به صورت زیر خلاصه کرد:

نمودار ۱: مقایسه رویکرد پرورش گرایانه (تجربی) و طبیعت‌گرایانه (ذهنی)

پیشینه پژوهش

شواهد مطالعاتی نشان از آن دارد که رشد زبان اوان کودکی و تفاوت جنسیتی این مرحله از زندگی کودکان، به دلیل غلبه ایماها، حرکات و حالات بدنی بدون گفتار، بخودی خود پدیده‌ای بسیار پیچیده است و علی‌رغم توسعه مختلف دانش در این حوزه، همچنان مطالعات، حاوی نکات جدیدی است که نشان از تفاوت بنیادین در زبان‌آموزی دختران و پسران در ساله‌های اولیه کودکی‌شان دارد. مک‌کالی و کریستینسن (McCauley & Christiansen, 2019) در مطالعه‌ای مدلی را طراحی کردند که براساس آن کودک بلادرنگ پس از اکتساب، زبان را پردازش کرده است. از نظر آنها کودک در یک فراگرد گفتاری بروز یافته یا درکی کودک محور یاد می‌گیرد و کلمات ورودی را با هم قطعه‌بندی می‌کند تا به صورت افزایشی یک "تجزیه سطحی" مورد-محور بسازد. به شکلی دیگر، زوریاتی و همکاران (Zurriyati et al, 2023) دریافتند که آموزش هدفمند و صریح در تلفظ، از جمله استفاده از استراتژی‌های جایگزینی آوایی و ابزارهای بصری، می‌تواند منجر به بهبود دقت و روانی تلفظ در زبان‌آموزی کودک شود. نگوین و همکاران (Nguyen et al, 2024) با

مطالعه بر روی نقش بازی در زبان‌آموزی کودکان دریافتند که بازی نقش مهم و تأثیرگذاری در مهارت‌های زبانی دارد و کودکان در فرایند بازی، رفتارهای خاصی را برای تقویت زبان هدف خود بروز می‌دهند. البته تأکید می‌کنند که بازی‌هایی به تقویت زبان‌آموزی کودکان کمک می‌کنند که، با تمایلات کودکان همسو باشند. نتایج مطالعه ویلیمافیدینی (Wilymafadini, 2015) بر روی کودک ۲ ساله به مدت ۲ سال، نشان داد که در رشد زبان کودک، مراحل وجود دارد و مراحل به صورت پیوسته یا گام به گام رخ می‌دهند. آنها از گریه کردن، غر زدن، سپس غرغر کردن شروع می‌شوند. غرغر کردن زمانی اتفاق می‌افتد که نوزادان در حدود هفت ماهگی، قادر به تولید هجاهای تکراری هستند، اما فقط صدا را بدون معنی تولید می‌کنند. پس از آن اول گفتار و بیان کلمه بروز می‌یابد، در این سن کودکان، قادر به تولید کلمه اول هستند، کلمه‌ای که تولید می‌شود، چیزی است که در اطراف آنها است و نمود عینی دارد. آنها اعمال گفتاری را با ترکیب گفته‌ها و حرکات و لحن‌های خاص، انجام می‌دهند. جوئل منیادو (Joel Meniado, 2016) با مطالعه بر روی فراگیری زبانی یک کودک سه ساله به مدت سه سال، کلمات و جملات تولید شده از سوژه را مشاهده و ضبط کرده و دریافت که یادگیرنده، زبان اول خود (عربی) را تا حد زیادی از نظر بیولوژیکی (طبیعت) به دست آورد. او نشان داد که رفتار مشاهده شده‌ی آزمودنی دارای یک دستگاه اکتساب زبان^۱ است که او را قادر می‌سازد زبانی را که در معرض آن قرار می‌گیرد، به دست آورد. به عبارتی در سنین پایین، محیط نیز به او کمک می‌کند تا ظرفیت ذاتی خود را برای فراگیری زبان فعال کند. از طرفی بروندهای ارتباطی نقش مهمی در دریافت‌های زبانی و انتقال آنها از درک به بیان آن کودک داشتند. مارکوویچ-اومیک و فکونژا-پکلاژ (Marjanovc-Umek, L. & Fekonja-Peklaj, 2017) در مطالعه‌ای فراتحلیلی برای فهم تفاوت‌های جنسیتی در زبان‌آموزی کودکان، به این نتایج رسیدند که جنسیت کودک بر رشد زبانی کودکان نوپا تأثیر می‌گذارد، اما تأثیر آن در سنین مختلف یا جنبه‌های مختلف توانایی زبان ثابت نیست. آنها برای دریافت تأثیر جنسیت بر توانایی زبانی کودکان نوپا، معیارهای نتیجه و مرحله بیان زبان را مبنا قرار داده و جنبه‌های مختلف توانایی زبان، از جمله واژگان، میانگین طول بیان، پیچیدگی جمله، بیان و درک زبان، توانایی داستان‌سرایی و آگاهی فرازبانی را معیار زبان‌آموزی ترسیم کردند که در تمام مورد میان دختران و پسران تفاوت معناداری بود. جعفری نیمعی (Jafari Naimi, 2018) پژوهشی روی ۷۲ کودک زیر ۶ سال در حوزه نحوه درک زبان کودک به روش کمی-توصیفی انجام داد. مطالعه او نشان داد، محیط آموزشی و خانواده، مهمترین مواردی است، که رشد و توسعه مهارت‌های زبانی و کلامی تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این ارتباط او تشخیص داد که یک نوع تأخیر در نحوه درک کودکان وجود دارد. البته او برای دریافت دلیل تأخیر را نیاز به پژوهش‌های عمیق‌تر عنوان می‌کند. فلدمن (Feldman, 2020) یادگیری زبان نتیجه فراگرد تعاملی بین ظرفیت‌های یادگیری کودک و محیط معرفی کرده است. مک‌گینیتی و همکاران (McGinnity et al., 2022) تفاوت‌ها در توانایی خواندن و حتی دریافت در کودکان نوپا، بر اساس جنسیت و منشاء اجتماعی متفاوت است. آنها متوجه شدند که هم جنسیت کودکان و هم طبقه اجتماعی خانواده آنها بر رشد شناختی و زبان‌آموزی آنها در اوان کودکی تأثیر می‌گذارد، تفاوت‌ها با اینکه اندک، اما با یک روند افزایشی در شکاف جنسیتی در گروه‌های طبقات اجتماعی نمایان بود.

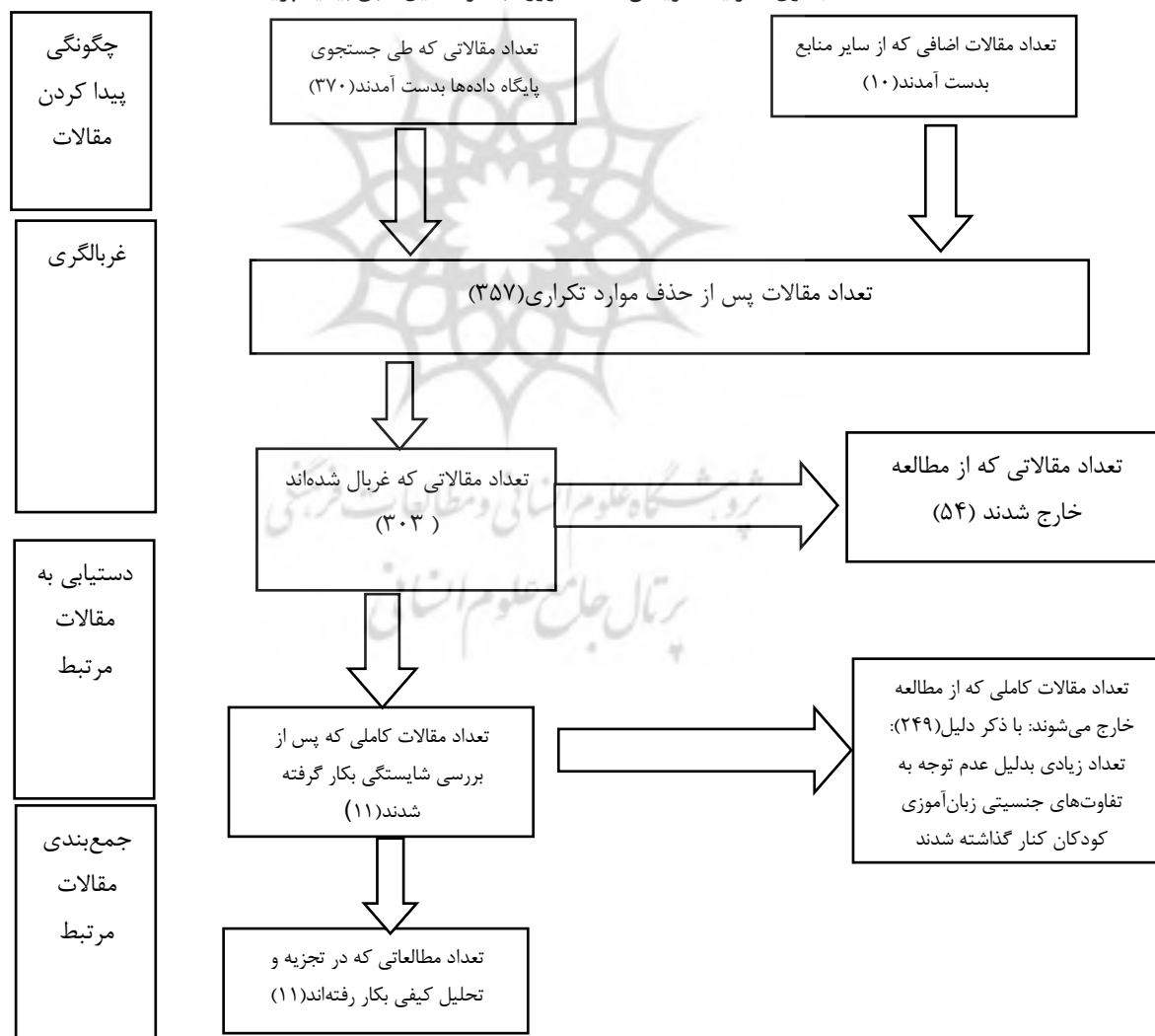
هرچند مطالعه‌ی قابل استناد داخلی با داده‌های موثق که منجر به ایده‌ی تازه‌ای شده باشد یافت نشد؛ اما با تحلیل مطالعات عمدتاً بیرونی، به خوبی می‌توان دریافت که علی‌رغم انبوه مطالعات، نظریه‌ها و دیدگاه‌های تحلیل زبان‌آموزی در درک و بیان در اوان کودکی، تفاوت‌های پارادایمی، ذات‌گرایی، محیط‌گرایی و تعامل‌گرایی همچنان بر موضع خود پایبندند. از سویی، همچنان مجهولات باقی مانده مهمی در تفاوت‌های زبانی میان دختران و پسران نوپا وجود دارد که این مطالعه در پی آن است تا یافته‌های مطالعات پیشین را بر مبنای ترجیحات پارادایمی مقوله‌بندی و تحلیل کند.

¹ . Language Acquisition Device

روش

این مطالعه به شیوه توصیفی-تحلیلی، با استفاده از روش فراتحلیل انجام شد. بر مبنای روش فراتحلیل یافته‌های پژوهش‌های تجربی گذشته در شاخص‌های مشخص شده و منطبق با هدف پژوهش، استخراج و در نهایت تحلیل شد. در همین راستا برای دستیابی به شناخت تفاوت فراگیری و رشد زبان و زبان‌آموزی دختران و پسران نوپا، در مطالعات گذشته از پایگاه‌های اینترنتی و پایگاه‌های پژوهشی کمک گرفته شد. بدین صورت که از کلید واژه رشد زبان کودک استفاده و مقالاتی که در محدوده زمانی سال ۲۰۰۰ تاکنون در این حوزه به چاپ رسیدند، محور جستجو قرار گرفت. در نتیجه آن ۳۸۰ مقاله علمی مرتبط استخراج شد. اما با توجه به هدف مطالعه، از میان آنها مقالاتی که به طور مستقیم شاخص زبان‌آموزی جنسیت محور را مورد بررسی قرار دادند، تفکیک گردید. در نهایت ۱۱ مقاله دقیقاً مرتبط با موضوع یادگیری زبان بر مبنای جنسیت دختر یا پسر انتخاب شد. این مقالات بر مبنای شاخص‌های روش، مفاهیم اصلی، رویکرد و یافته‌های آنها، تحلیل شد (جدول ۲). از میان مقالات استخراجی، هیچ مقاله داخلی که به موضوع تفاوت‌های جنسیتی زبان‌آموزی پرداخته باشد، یافت نشد. فرایند گزینش مقالات و انتخاب نمونه نهایی بر اساس بیانیه پرسماس^۱ در جدول زیر ارائه شد.

جدول ۱: فرایند گزینش مقالات ورود به فراتحلیل طبق بیانیه پرسماس

1. prisma

یافته‌ها

نتایج تحلیل مطالعات گذشته پیرامون وجود یا عدم وجود تفاوت میان زبان‌آموزی کودکان دختر و پسر نوپا بر یک دیدگاه منسجم و واحد اتفاق نظر ندارند. علاوه بر آن، حتا مواردی که این تفاوت‌ها را تأیید کردند، بر مبنای فراگیری و توسعه آن در کودک نوپا نیز اتفاق نظر ندارند. نتایج تحلیل در جدول ۲ ارائه شد.

جدول ۲: محورهای پژوهش‌های تجربی با تأکید بر چگونگی فراگیری زبان در کودک با رویکرد جنسیت‌محور

عنوان	نویسنده	ماهیت و روش	گزاره (یافته)	مقوله فرعی	مقولات اصلی
Variability in early communicative development	Fenson, et al (1995)	کمی، تحلیلی توصیفی پیمایشی	در مورد تفاوت‌های جنسیتی در رشد زبان پیشنهاد می‌کند که دختران سریع‌تر از پسران زبان را توسعه می‌دهند: دختران زودتر صحبت می‌کنند، گرامر زبان را سریع‌تر به دست می‌آورند، از عبارات طولانی‌تر استفاده می‌کنند و واژگان بزرگ‌تری را در دوران نوزادی، کودکی و اولیه کودکی بیان می‌کند	تفاوت معنادار یادگیری زبان دختر و پسر	ذات گرایی
Sex differences in early verbal and nonverbal cognitive develop	Galsworthy et al (2000)	کیفی، توصیفی - تفهیمی، میدانی، آزمایشگاهی	با تحقیق بر روی نمونه‌ای از دوقلوهای دو ساله انگلیسی زبان نشان دادند که دختران نمرات بالاتری در توانایی شناختی کلامی و غیرکلامی کسب کردند	توانایی شناختی کلامی و غیرکلامی بالاتر دختران	ذات گرایی
The Ordering of Milestones in Language Development for Children From 1 to 6 Years of Age	Luinge et al (2006)	کمی، توصیفی - تحلیلی، پیمایشی	مشکلات زبانی ممکن است به دلیل مشکلات دیگری از جمله عقب ماندگی ذهنی، اختلال رشدی فراگیر یا اوتیسم، ناتوانی‌های جسمی، کم‌شنوایی، محرومیت‌های محیطی، مشکلات عصبی، یا ترکیبی از این عوامل باشد. این عوامل کمک کننده - و همچنین خود مشکلات زبانی - مشکلات در رشد کلامی، عاطفی و آموزشی مورد توجه و حل و فصل قرار گیرند. سایر تأثیرات بر رشد زبان، تحصیلات والدین و وضعیت اجتماعی-اقتصادی (SES) است	تفاوت یادگیری، تفاوت بزرگ‌سال زبانی دختر و پسر با برتری نسبی دختران	محیط گرایی در ارتباط با محیط بیرونی
Children First Language Acquisition at age 1-3 Years Old In Balata	Hutauruk (2015)	کیفی، توصیفی مشاهده‌ای مطالعه موردی	او چهار مرحله را در فراگیری زبان تشخیص می‌دهد: کووینگ، هولوفرستیک، مرحله تلگراف و بعد چند کلمه. بهتر است والدین کلمه را واقعی تلفظ کنند. یعنی والدین باید تلفظ واقعی را به کودک بدهند. بهتر است والدین از نحوه تلفظ اشتباه کودک تقلید نکنند، زیرا باعث می‌شود کودک در تشخیص درست یا غلط	نوع برخورد والدین. تفاوت ناشی از ارتباط دختر یا پسر در تعامل با	محیط گرایی با تأکید بر نقش والدین

		کلمات گیج شود. بهتر است والدین از پاسخ دادن به سوال کودک با استفاده از کلمه "هه؟" خودداری کنند. زیرا پاسخ دادن به سوال با استفاده از این کلمه بی ادبانه است. والدین باید برای ایجاد تعامل با کودک ارتباط خوبی برقرار کنند. این تعامل عملکردی برای شناخت رشد زبانی کودک دارد. والدین باید کودک را از رسانه های مختلف که مناسب نیازهای کودک هستند مانند تماشای تلویزیون کنترل کنند. تا درک و رفتار او متناسب با سن او باشد. بهتر است والدین مستقیماً تلفظ و دستور زبان کودک را تصحیح نکنند. والدین باید هنگام بیان ایده هایی مانند بی ان تجربیات در مدرسه به کودک گوش دهند.			
تعامل‌گرایی	یادگیری و رشد زبان کودک ۳ ساله	آزمودنی زبان اول خود (عربی) را تا حد زیادی از نظر بیولوژیکی (طبیعت) به دست آورد. رفتار مشاهده شده آشکارا تأیید می کند که او یک دستگاه اکتساب زبان (LAD) دارد که به خوبی کار می کند که به طور عمده او را قادر می سازد زبانی را که در معرض آن قرار می گیرد به دست آورد شاهدات و مصاحبه با والدینش تأیید می کند که او نیز از طریق تقلید کسب کرده و از طریق تصحیح و تقویت، قیاس و ورودی ساختار یافته آموخته است مشکلات زبانی و ارتباطی را نشان می دهد که به شدت تحت تأثیر محیط او است. واضح است که طبیعت و محیط نقش مهمی در فراگیری زبان اول کودک دارند.	کیفی، توصیفی - تفهیمی، مطالعه موردی (آزمایشگاهی)	Meniado (2016)	First language acquisition: A case study of a three-year old Lebanese child
ذات‌گرایی	تفاوت معنادار میان یادگیری زبان میان دختر و پسر با برتری محسوس دختران در یادگیری زبان	زبان پسران و دختران در دوره های سنی مختلف و متنوع جنبه های توانایی زبان متفاوت است. نتایج چندین مطالعه نشان داده است که جنسیت کودک تأثیر قابل توجهی بر رشد گفتار کودکان نوپا و کودکان دارد، اما تأثیر جنسیت در دوره های مختلف رشد و برای جنبه های مختلف شایستگی گفتاری پلیدار نیست. جنسیت بر شایستگی گفتاری کودکان نوپا، کودکان و نوجوانان پرداختیم.	کتابخانه‌ای، توصیفی - تحلیلی، فراتحلیل	Marjanovič- Umek (2017)	Gender Differences in Children's Language: A Meta-Analysis of Slovenian Studies

		معیارهای شایستگی گفتاری مانند اندازه واژگان، میانه‌گین طول بیان، پیچیدگی جمله، بیان و درک گفتاری، داستان گفتن، آگاهی فرازبانی بر تفاوت‌های و شباهت‌های زبان جنسیتی کودکان متفاوت است			
تعامل گرا	رشد گفتار و زبان	کودک در تعامل اجتماعی و فرهنگی بین فردی، مهارت ارتباطات و زبان در یک محیط طبیعی، یعنی پیش دبستانی توسعه می‌دهد.	کیفی، آزمایشگاهی - تعاملی	Brodin & Renblad (2018)	Improvement of preschool children's speech and language skills
محیط‌گرایی	ارتباط بیرونی، تفاوت کلمات احساسی به نفع دختران	-تفاوت‌هایی در سبک‌های گفتاری با تفاوت در واژگان مورد استفاده کودکان نمایان است. تسلط بزرگسالان بر زندگی کودک و محیط ارتباطی خانواده نقش مهمی دارد. -وجود مهارت‌های ارتباطی کودکان دبستانی از جنبه‌های مختلف، ابتدا جنبه‌های عاطفی گفت‌وگو، انواع بازی‌های انجام‌شده توسط کودک	کیفی، توصیفی - تفهیمی، پدیدارشناختی	Firmansyah (2018)	Analysis of Language Skills in primary school children (study development of child psychology of language)
تعامل گرایی	تفاوت جنسیتی در نوع خاصی از کلمات احساسی به نفع دختران.	برخی محدودیت‌ها در این مطالعه وجود دارد. اولاً مشخص نیست که آیا این تفاوت ناشی از عوامل بیولوژیکی است، به این معنی که کودکان با این تفاوت متولد می‌شوند یا به دلیل عوامل اجتماعی و محیطی یا به دلیل درک متفاوت از انواع مختلف کلمات است. این همچنین منجر به محدودیت دوم می‌شود، و آن این است که مطالعه نشان نمی‌دهد که آیا تفاوت‌های جنسیتی در درک کلمات وجود دارد یا تفاوت‌ها فقط در عبارات کلمه ارائه می‌شوند. اگر تفاوت‌های جنسیتی در درک کلمات وجود داشته باشد، دختران ممکن است درک عمیق‌تری از کلمات احساسی داشته باشند و پسران ممکن است درک قوی‌تری از کلمات مرتبط با حرکت داشته باشند. سوم، مطالعه ما فقط بر روی کلمات احساسی و مرتبط با حرکت متمرکز است، و هنوز هم بسیاری از انواع دیگر کلمات در انگلیسی وجود دارد، بنابراین نمی‌توانیم نتیجه بگیریم که تفاوت جنسیتی در بیان کلی زبان وجود دارد.	کمی، توصیفی - تحلیلی، آزمایشگاهی	Xu & lin et al (2021)	Gender Differences Among Children in Language Expression of Emotional and Motion Related Words

Gender differences in early stages of language development. Some evidence and possible explanations Pasquale	Rinaldi et al (2021)	کیفی، توصیفی - تفهیمی، مشاهده- ای، کتابخانه‌ای	-تمرکز بر تولید کنش‌ها و ژست‌های ارتباطی و درک و تولید واژگانی اولیه توسط دختران و پسران است. -تفاوت‌های جنسیتی در اعمال، حرکات و رشد واژگانی به تعامل عوامل مختلف بستگی دارد. مطالعات از نظر محدوده سنی، اندازه نمونه و ابزار مورد استفاده متفاوت است و مزیت دختران اغلب ناچیز است و یا در تمام سنین در نظر گرفته شده مشهود نیست. به نظر می‌رسد که اهمیت آماری برای تفاوت‌های جنسیتی به تنوع فردی بیشتر در بین پسران نسبت به دختران بستگی دارد، که منجر به تعداد بیشتری از پسران طبقه‌بندی شده به عنوان کودکان با توانایی کلامی ضعیف می‌شود. به نظر می‌رسد عوامل بیولوژیکی (مثلاً نرخ‌های مختلف بلوغ)، عصب روانشناختی (مثلاً راهبردهای شناختی مختلف در حل تکالیف) و فرهنگی (مثلاً تفاوت در نحوه ارتباط اجتماعی والدین با دختران و پسران) برای ایجاد حلقه‌های بازخورد تقویت متقابل تعامل دارند.	تفاوت ناچیز میان یادگیری زبان دختران و پسران. علت تفاوت، تعامل عوامل دیگر با هم	ذات گرایی
Understanding differences in children's reading ability by social origin and gender: The role of parental reading and pre- and primary school exposure in Ireland	McGinnity et al (2022)	کمی، توصیفی - تحلیلی، پیمایش	والدین از طبقات اجتماعی برتر بیشتر از سایر والدین برای فرزندان ۳ ساله خود مطالعه می‌کنند، این تفاوت طبقاتی در مطالعه والدین بسیار کمتر است. مطالعه والدین، مشارکت ECCE و مدت قرار گرفتن در معرض مدرسه ابتدایی، رشد زبان را تسهیل می‌کند و تا حدی تفاوت‌ها را در نمرات خواندن در سن ۹ سالگی توضیح می‌دهد، اگرچه اثرات مستقیم قوی طبقه اجتماعی باقی مانده است، تفاوت‌های جنسیتی را در شیوه‌های خواندن در گروه‌های طبقات اجتماعی در سن ۳ سالگی نشان می‌دهد. شکاف جنسیتی کوچکی در سن ۳ سالگی به نفع دختران در همه گروه‌های اجتماعی-اقتصادی وجود دارد	شکاف جنسیتی در خواندن و بیان کلمات به نفع دختران هم طبقه اجتماعی با پسران	محیط گرایی

یافته‌های جدول ۲، در چند محور قابل بررسی و تحلیل است. نخست در بحث روش، پژوهش‌ها از تنوع روش‌شناختی خوبی برخوردارند. این نشان می‌دهد که برای شناخت زبان کودکان نوپا و چگونگی فراگیری آن در میان آنها می‌توان از روش‌های مختلف مشاهده‌ای، تفهیمی، تجربی و آزمایشگاهی استفاده کرد. همچنین به طور کلی می‌توان پژوهش‌ها را در دو بعد وجود تفاوت و عدم وجود تفاوت زبانی آموزشی در میان دختران و پسران نوپا و سه رویکرد طبیعت-محوری، پرورش-محوری و کارکردمحوری تقسیم بندی کرد. تفکیک و تحلیل یافته‌های جدول ۲ بر مبنای بیانیه‌ی پریسما در ادامه ارائه شد.

رویکرد پژوهشی غالب: با بررسی رویکردهای غالب پژوهشی یعنی، کمی، کیفی، آمیخته و فراتحلیل در مطالعات انجام شده پیرامون تفاوت‌های فراگیری زبان میان کودکان دختر و پسر، طبق جدول ۳ مشخص گردید که بیش از نیمی از پژوهش‌های انجام شده به رویکرد کیفی انجام گرفت. که نشان از آن دارد پژوهشگران به دنبال شناسایی مسئله در واقعیت و به صورت تام و عمیق بودند.

جدول ۳: رویکردهای پژوهشی غالب در پژوهش‌های مورد مطالعه

رویکرد	فراوانی	درصد
کمی	۴	۳۶.۳۶
کیفی	۶	۵۴.۵۴
فراتحلیل	۱	۹

رویکرد انگاره‌ای غالب: تشخیص و تفکیک انگاره‌های مورد استفاده از در پژوهش‌های مورد مطالعه، هدف اصلی این مطالعه بود. بر مبنای تحلیل آنها، طبق جدول ۴ مشخص گردید که همچنان دو انگاره ذات‌گرایی و محیط‌گرایی پیروان پایبند به اصول خود را به طور مساوی حفظ کرده و باورد دارند که تفاوت‌های زبانی آموزشی به طور کلی و میان دختر و پسر در اوان کودکی به طور خاص، متأثر از یکی از این دو انگاره است و هیچ کدام نتوانستند یافته‌های فرآنگاره‌ای ارائه دهند که دیگری را در این حوزه قانع کند.

جدول ۴: رویکردهای انگاره‌ای غالب در پژوهش‌های مورد مطالعه

رویکرد	فراوانی	درصد
ذات‌گرایی	۴	۳۶.۳۶
محیط‌گرایی	۴	۲۷.۲۷
تعامل‌گرایی	۳	۳۶.۳۶

ماهیت غالب: پژوهش‌های مورد مطالعه به لحاظ ماهیت شیوه‌های مختلفی را برای واکاوی داده‌ها برگزیدند. در نتیجه تحلیل آنها، بر طبق جدول ۵ مشخص شد نزدیک به نیمی از مطالعات (۴۵ درصد) ماهیتی توصیفی تحلیلی داشتند، در حالی که حدود (۳۶ درصد) ماهیتی توصیفی تفهیمی داشتند و تنها (۱۸ درصد) ماهیتی توصیفی-مشاهده‌ای داشتند.

جدول ۵: توزیع فراوانی پژوهش‌های مورد مطالعه براساس ماهیت پژوهش

ماهیت	فراوانی	درصد
توصیفی-تحلیلی	۵	۴۵.۴۵
توصیفی-مشاهدای	۲	۱۸.۱۸
توصیفی-تفهیمی	۴	۳۶.۳۶

روش اجرای پژوهش غالب: پژوهشگران برای فهم متفاوت علت تفاوت‌های زبان‌آموزی در کودکان از روشهای مختلفی استفاده کردند. طبق جدول ۶ از میان روش‌های پژوهش مورد استفاده، روش آزمایشگاهی با حدود ۳۶ درصد بیشترین روش مورد استفاده بود. این شاید به این دلیل باشد که پژوهش‌گران تمایل داشتند شرایط، حالات و کنش و واکنش‌های کودکان را در یک محیط کنترل شده مورد بررسی قرار دهند.

جدول ۶: توزیع فراوانی پژوهش‌های مورد مطالعه براساس روش اجرای پژوهش

روش	فراوانی	درصد
پیمایش	۳	۲۷.۲۷
آزمایشگاهی	۴	۳۶.۳۶
مطالعه موردی	۲	۱۸.۱۸
کتابخانه‌ای	۲	۱۸.۱۸

پراکندگی ابزار گردآوری: از آنجایی که روش‌های مورد استفاده پژوهش‌گران برای شناسایی تفاوت زبان‌آموزی در کودکان متنوع بود؛ ابزارهای مختلفی نیز برای گردآوری داده‌ها مورد استفاده قرار گرفت. طبق جدول ۷ ابزار تلفیقی مصاحبه-مشاهده با حدود ۵۴ درصد بیشترین استفاده را برای گردآوری اطلاعات داشت.

جدول ۷: توزیع فراوانی ابزارهای گردآوری اطلاعات مورد استفاده در پژوهش‌های مورد مطالعه

ابزار	فراوانی	درصد
پرسشنامه	۲	۱۸.۱۸
مصاحبه	۱	۹
مشاهده و مصاحبه	۶	۵۴.۴۵
فیش برداری	۲	۱۸.۱۸

محورهای فهمی-استخراجی: پژوهش‌های مورد مطالعه هر کدام محورها و مقولات خاصی را مورد توجه و تأکید قرار دادند. یا در پی سنجش ویژگی یا صفت خاصی در فرایند زبان‌آموزی اوان کودکی نوزادان بودند. البته تعدادی از آنها هم بودند که دو یا چند مورد از این ویژگی‌ها را مورد تأکید قرار دادند در نتیجه تحلیل آنها ۸ ویژگی بیشتر مورد تأکید بودند. از میان آنها محور عوامل محیطی-خانوادگی با ۳۶.۳۶ درصد به عنوان عامل تأثیرگذار بر فرایند زبان‌آموزی دختران و پسران در اوان کودکی، بیشترین فراوانی را داشت.

جدول ۸: توزیع فراوانی محورهای مفهومی مورد تأکید پژوهش‌های مورد مطالعه

محور	فراوانی	درصد
کلامی-گفتاری	۳	۲۷.۲۷
تفاوت‌های حرکتی	۲	۱۸.۱۸
تفاوت بیانی	۲	۱۸.۱۸
خانوادگی-محیطی	۴	۳۶.۳۶
احساسات و عواطف	۲	۱۸.۱۸
عوامل تلفیقی	۳	۲۷.۲۷
عوامل ناشناخته	۱	۹

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعات نظری و تجربی پیرامون کمیت و کیفیت زبان‌آموزی در کودکان از بدو تولد تا پایان دوران کودکی نوسانات زیادی به خود می‌گیرد. از عوامل محیطی متعددی تأثیر پذیرفته و گاهی بدون مواجهه با عواملی، شکل خاصی از فراگیری زبان را در درک یا بیان نشان می‌دهند؛ یا حتی کودکان متفاوتی در معرض برون‌دادهای یکسانی قرار می‌گیرند، اما به شکل یکسان، یا به یک اندازه در مهارت زبان‌آموزی توانمند نمی‌شوند. و چه بسا کودکانی با فیزیولوژی و شرایط تولد یکسانی در معرض تکانش‌های متفاوتی قرار بگیرند، و شرایط زبان‌آموزی متفاوتی از خود نشان دهند. اینها همه بیانگر آن است که به تعبیر ژاو و لی (Xu & lin 2,021) نمی‌توان با قاطعیت گفت که زبان‌آموزی کودکان تماماً متأثر از تربیت، آموختنی و محیط است یا تماماً از قبل در ذات و طبیعت کودک وجود دارد. از یافته‌های جدول ۲، سه دیدگاه در مورد نقش جنسیت در زبان‌آموزی کودکان نوپا استنباط می‌شود:

نخست اینکه، زبان‌آموزی دختران با پسران نوپا متفاوت است و دختران در بخش‌های زیادی زبان‌آموزی را از پسران زودتر یاد می‌گیرند، زودتر آن را درک می‌کنند و زودتر آن را بیان می‌کنند این شاید به دلیل این هست که دختران نیمکره چپ مغزشان که محل زبان‌آموزی است زودتر به بلوغ می‌رسد. این استنباط، غلبه ذاتی بودن زبان‌آموزی را در اوان کودکی مبنی بر اینکه هر کدام صندوق ذخیره زبان‌آموزی متفاوتی در نهاد خود دارند. یافته‌های فنسون و همکاران (Fenson, et al, 1995)، مک‌گینیتی (McGinnity, 2022)، گالسوردی و همکاران (Galsworthy et al, 2000)، مارژانویچ‌اومک و همکاران (Marjanovič-Umek et al, 2017) و لوینگ و همکاران (Luinge et al, 2006) از این یافته حمایت می‌کنند. اگر خوش‌بینانه این یافته‌ها را موقتاً قطعی فرض کنیم؛ همچنان نقش متغیرهای درونی و بیرونی به طور دقیق سنجش، کنترل یا تعیین نگردیده است. اگر دختر یا پسر نوپای روستایی که در معرض هیچ تکانه یا تجربه‌ای قرار نگرفته است را با یک دختر یا پسر نوپایی که از طبقات بالای جامعه که در معرض تکانه‌ها و محرک‌های گوناگونی قرار گرفته است و امکان تجربه و برخورد با موقعیت مختلف را دارد، با هم مورد مطالعه قرار گیرند و به یک اندازه در درک و بیان زبان رشد داشته باشند؛ می‌توان اذعان کرد چیزی به صندوقچه ذهنی آنها افزوده نمی‌شود و زبان‌آموزی پدیده‌ای ذاتی است. بر همین اساس، نیاز هست پژوهش‌های آتی، مواردی را مورد مطالعه قرار دهند که علاوه بر یکسانی کودکان نوپا به لحاظ سن و سال، سایر عوامل محیطی کنترل شود؛ یا برعکس، عوامل ذاتی متفاوت در نظر گرفته شود و عوامل محیطی اجتماعی کنترل گردد تا تفاوت‌های محیطی و ذاتی بهتر مشخص گردد. در آن شرایط ممکن است پارادایم متفاوتی شکل برای زبان‌آموزی کودکان شکل بگیرد.

استنباط دوم این است که تفاوتی میان زبان‌آموزی یا نمود آن میان دختران و پسران وجود ندارد. وجود تفاوت در نتیجه وجود یا عدم وجود عامل‌های دیگری باعث می‌شود که تفاوت در درک و بیان زبان میان دو جنس بروز کند. این عوامل از عوامل خانواده‌گی، اجتماعی و محیطی و تغذیه‌ای گرفته تا تفاوت قومیت و نژاد را شامل می‌شود. اما همچنان این احتمال وجود دارد که تحت این عوامل، دختران درک یا بیان را بهتر از پسران بیاموزند و یکی از آنها را بهتر و دیگری را کمتر؛ به همین تناسب، پسران نیز ممکن است درک یا زبان را بهتر از دختران بیاموزند یا یکی را کمتر و دیگری را بهتر بیاموزند. این دسته استنباط جهت‌گیری پارادایم محیط‌گرایی را ترجیح می‌دهند. یافته‌های هاتورک (Hutauruk, 2015)، برودین و رنبالد (Brodin & Renbald, 2018)، مینیادو (Meniado, 2016)، ویلمافیدینی (Wilymafidini, 2015)، جعفری نعیمی (Jafari Naimi, 2018) و فلدمن (Feldman, 2019) نتایج این استنباط را حمایت می‌کنند. هاتورک و مینیادو نشان دادند که نحوه تعامل والدین و حتی نوع پاسخ آنها به ادا‌های کودک، چگونه بر زبان‌آموزی او اثر می‌گذارند. در این حوزه نیاز هست پژوهشگران در محیط کاملاً کنترل شده، ابتدا عوامل محیطی و اجتماعی را کنترل کنند، سپس نحوه ادا، درک و بیان واژگان و به طور کلی زبان‌آموزی کودکان را واکاوی و تحلیل کنند. یافته‌های این بخش طبق یافته‌های جدول ۸ که عامل محیطی-خانوادگی با ۳۶.۳۶ درصد بیشترین مقوله‌ای بود که در مطالعات گذشته مورد تأکید قرار گرفت. از این رو این یافته‌ها به خصوص برای والدین، و هرکنشگر دیگری که

در فرایند رشد کودک در سال‌های اولیه زندگی‌اش مرتبط است، آموزنده و قابل توجه خواهد بود. هنگامی که والدین بدانند که هر گفتار و کردار آنها توسط کودک دریافت و معنادار می‌شود و کودک آنها به مطلوب خود درونی‌سازی می‌کند، سعی می‌کنند مهارت‌های مختلف کودک‌پروری را بیاموزند.

استنباط سوم این است که نمود و فراگیری زبان میان دختران و پسران امری نسبی است و این یک مزیت محسوب نمی‌شود. دختران تنها برخی مهارت‌های کلامی مانند کلمات احساسی و عاطفی را زودتر و بهتر از پسران درک می‌کنند، بیان می‌کنند و می‌آموزند. اما پسران مهارت‌های کلامی حرکتی و رویه‌ای را بهتر از دختران فرامی‌گیرند. یافته‌های ژاو و لین (Xu & Lin, 2021)، رینالدی و همکاران (Rinaldi et al, 2021) و فیرمانسیا (Firmansyah, 2018) از این احتمال حمایت می‌کنند. با توجه به مقتضیات این مطالعه نیاز هست که پژوهشگران آینده بررسی کنند که آیا ارتباطی میان نوع پایگاه‌های اندیشه‌ای (محیط‌گرایی، ذات‌گرایی و تعامل‌گرایی) و هر کدام از سه احتمال بالا وجود دارد یا نه. بدین معنا که آیا می‌توان گفت کسانی که معتقد به وجود تفاوت میان دختران و پسران در مقوله زبان‌آموزی هستند، ذات‌گرا هستند یا محیط‌گرا یا تعامل‌گرا. یا اصلاً ارتباطی میان آنها وجود ندارد. و فراتر از این موارد، یکی از حوزه‌هایی که می‌توان فهم زبان‌آموزی ذاتی یا محیطی کودکان کمک کند، پژوهش آزمایشگاهی میان زبان‌آموزی کودکان طبقات مختلف با کنترل تمامی عوامل ارتباط با کودک به تفکیک ارتباط با والدین، و محیط است. اینکه آیا گفتار و درک کودکان زیر سه سال طبقات مختلف، متفاوت است یا خیر.

مشارکت نویسندگان

نویسنده مسئول مراحل تدوین و تنظیم علمی اثر را انجام داد. سایر قسمت‌های مقاله به صورت مشترک توسط نویسندگان انجام شد.

تشکر و قدردانی

از تمامی شاگردان نویسندگان مقاله، که باعث تلنگر اجرای چنین مقاله‌ای شدند، قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان وجود نداشت»

منابع

- ابراهیمی، امیرعباس (۱۳۹۷). رشد و فراگیری زبان. تعلیم و تربیت استثنایی، ۳(۱۵۲)، ۹-۲۰.
<http://exceptionaleducation.ir/article-1-1286-fa.html>
 پیازه، ژان، اینهلدر، باربل (۱۳۹۴). روانشناسی کودک. مترجم، توفیق، زینب. نشرنی. <https://nashreney.com/product/>
 میلر، اچ. پاتریشیا (۱۳۹۷). نظریه‌های روانشناسی رشد، از کودکی تا بزرگسالی. مترجم، شریفی‌درآمدی، پرویز، شاهی، محمدرضا: تهران، نشر ویرایش. <https://ravabook.ir/>

References

- Brodin. j, Renblad. K. (2020). Improvement of preschool children's speech and language skills, early child development and care, VOL. 190, NO. 14, 2205-2213. <https://doi.org/10.1080/03004430.2018.1564917>.
 Ebrahimi, A. A. (2017). Language development and learning. Exceptional education, (152)3. 9-20. [In Persian]. <http://exceptionaleducation.ir/article-1-1286-fa.html>.

- Eriksson. E, Peter B. Marschik, Tiia Tulviste. et. al. (2012). Differences between girls and boys in emerging language skills: evidence from language. communities. *British Journal of Developmental, Psychology*, 30, 326-343. DOI: [10.1111/j.2044-835X.2011.02042.x](https://doi.org/10.1111/j.2044-835X.2011.02042.x).
- Fenson, L., Dale, P. S., Reznick, J. S., Bates, E., Thal, D., & Pethick, S. (1994). Variability in early communicative development. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(5), 174–185. DOI: [10.4236/als.2019.74012](https://doi.org/10.4236/als.2019.74012).
- Feldman, M. H. (2020). How Young Children Learn Language and Speech. *American Academy of Pediatrics*, Vol. 40 No. 8, 397-411. doi: [10.1542/pir.2017-0325](https://doi.org/10.1542/pir.2017-0325).
- Firmansyah. D, Siliwangi. S. (2018) analysis of language skills in primary school children (study development of child psychology of language). *Journal of Elementary Education* Volume 2, P-ISSN: 2580-9326. DOI: <https://doi.org/10.22460/pej.v1i1.668>.
- Galsworthy M. J., Dionne G., Dale P. S. & Plomin R. (2000). Sex differences in early verbal and nonverbal cognitive development. *Developmental Science*, 3(2), 206–215. DOI:[10.1111/1467-7687.00114](https://doi.org/10.1111/1467-7687.00114).
- Hutauruk. B. S. (2015) Children First Language Acquisition at Age 1-3 Years Old in Balata. *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR-JHSS)* Volume 20, Issue 8, Ver, PP 51-57. DOI:[10.46336/ijlcb.v2i3.140](https://doi.org/10.46336/ijlcb.v2i3.140).
- Jafari Naimi A., Arani Kashani Z., Mohamadi R. Rasouli M. Syntax Comprehension in 4-6Year Old Foster Children. *Function and Disability Journal*. 2018 (Autumn). Vol 1. No: 4. Pages: 45-53. DOI: [10.30699/fdisj.1.3.45](https://doi.org/10.30699/fdisj.1.3.45).
- Luinge. M. R, Post. W. J, wit. H. P. (2006). The Ordering of Milestones in Language Development for Children From 1 to 6 Years of Age. *Journal of Speech Language and Hearing Research*. DOI. [10.1044/1092.4388.067](https://doi.org/10.1044/1092.4388.067).
- Marjanovc-Umek. L. & Fekonja-Peklaj. U. (2017). Gender Differences in Children's Language: A Meta-Analysis of Slovenian Studies. *ceps Journal* | Vol.7 | No2. DOI:[10.26529/cepsj.171](https://doi.org/10.26529/cepsj.171).
- McCauley, S. M., & Christiansen, M. H. (2019). Language learning as language use: A cross-linguistic model of child language development. *Psychological Review*, 126(1), 1–51. <https://doi.org/10.1037/rev0000126>.
- McGinnity. F, McMullin. P, Murray. A, Russell. H, Smyth. E. (2022). Understanding differences in children's reading ability by social origin and gender: The role of parental reading and pre- and primary school exposure in Ireland. *Research in Social Stratification and Mobility* journal homepage: www.elsevier.com/locate/rssm. <https://doi.org/10.1016/j.rssm.2022.100729>.
- Meniado, c. joel. (2016). First language acquisition: A case study of a three-year old Lebanese child. *Journal of Child Language Acquisition and Development – JCLAD* Vol: 4 Issue: 3 98-112. <https://www.researchgate.net/publication/>.
- Miller, H. P. (2017). Theories of developmental psychology, from childhood to adulthood. Translator, Sharifi-Daramidi, Parviz, Shahi, Mohammad Reza: Tehran, Publishing House. [In Persian]. . <https://ravabook.ir>.
- Nguyen. D, Jaekel. N, Siklander. S & Wang. L. (2024). Second Language Learning Through Play in Early Childhood Education: A Systematic Review, See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/385223377>, DOI: [10.35542/osf.io/gtw](https://doi.org/10.35542/osf.io/gtw).
- Piaget, J, Inhelder, B. (2014). *Child Psychology*. Translator, Tawfiq, Zainab. Publication.
- Piaget. J, Inhelder. B. (2014). *Child Psychology*. Translator, Tawfiq, Zainab. Publication. [In Persian]. <https://nashreny.com/product>.
- Rinaldi. P, Pasqualetti. P, Volterra. V And Cristina. M. (2021). Caselli Gender differences in early stages of language development. Some evidence and possible explanations. *Journal of Neuroscience Research* published by Wiley Periodicals LLC. 1–11. DOI:[10.1002/jnr.24914](https://doi.org/10.1002/jnr.24914).

- Ullman, M. T., Miranda, R. A., & Travers, M. L. (2008). Sex differences in the neurocognition of language. In J. B. Becker, K. J. Berkley, N. Geary, E. Hampson, J. Herman, & E. Young (Eds.), *Sex on the brain, From genes to behavior*, 291-310. DOI:10.1093/acprof:oso/9780195311587.001.0001.
- Varshney, R. L. (2003) *An Introductory Textbook of Linguistics & Phonetic*. India: Student Store. 1(2):8-20. DOI:10.56874/jeel.v1i2.241.
- Wilymafidini, O. (2015). An analysis of child language development. *inovish journal*, Vol. 3, No. 1. DOI:10.35314/inovish.v3i1.281.
- Xu, J, Lin, F, Liu, S, at. el. (2021). Gender Differences Among Children in Language Expression of Emotional and Motion Related Words. *Advances in Social Science, Education and, Humanities Research*, volume 615. DOI:10.2991/assehr.k.211220.194.
- Zurriyati, Alemina Br. P. A, Fika E. E & Khairunnisa. T. (2023). Language Acquisition of 4-5-Year-Old Toddlers: Indonesian and English in the Covid-19 Era. *Jurnal Ilmu Sosial dan. Ilmu Politik Malikussaleh (JSPM)*, 4 (1). Hal. 182-195. Januari-Juni 2023. DOI. 10.29103/jspm, v%vi%i.10944.

